proLékaře.cz | 8.11.2026

Periorální dermatitida

Charakteristika

Periorální dermatitida je relativně časté kožní onemocnění, postihující oblast okolo úst, někdy i okolo nosu, očí, případně postihuje celý obličej. Projevuje se drobnými pupínky, puchýřky, někdy i hnisavými, začervenáním, později i olupováním. Může mírně svědit, pnout či pálit. Nejčastěji postihuje ženy, méně muže či děti. Ke stanovení diagnózy dermatolog obvykle nepotřebuje žádné speciální testy. Někdy se provádí stěry z kůže – ke zjištění mikrobiální složky, epikutánní testy – ke zjištění kontaktní alergie, alergologické testy – ke zjištění atopie, případně v nejasných případech histologické vyšetření kůže. Bez léčby a prevence je onemocnění dlouhodobé a úporné, může trvat měsíce až roky.

Příčiny

Jednoznačná příčina není dosud známa, společným jmenovatelem je fakt, že kůže obličeje přestane tolerovat, jak se s ní zachází – časté mytí, nevhodné hygienické prostředky (mycí gely, pleťové vody a mléka), kosmetika a kosmetické ošetření (peelingy, masky, hydratační, sluneční aj. krémy, make-up) a zkrášlovací prostředky (rtěnky, řasenky, oční stíny). Příčinou mohou však být i některé zevní léky (zejména kortikoidy). Nezřídka má postižený současně i jinou kožní chorobu, např. akné či ekzém, jejichž léčba může periorální dermatitidu vyprovokovat. Takováto kůže je pak obecně dráždivá (intolerantní, senzitivní) i vůči vlivům, které před tím snášela bez problémů – horko či chlad, vítr, UV záření, pocení, parfémy, alkohol, káva, kouření, aromatické potraviny a nápoje, zubní pasty, kontakt s vodou atp. Ty pak působí jako spouštěcí či zhoršující faktory. Periorální dermatitidu může vyvolat vše, co zhoršuje schopnost kůže fungovat jako bariéra, tj. odolávat zevním vlivům. Jak kdysi výstižně napsala jedna kolegyně: „Vaše kůže dává vyrážkou najevo, že již déle není schopna snášet životní podmínky, které jí poskytujete."

Léčba a praktické pokyny

Periorální dermatitida je často křížem pro pacienta, ale i lékaře. Hojí se pomalu - průměrně do 3 měsíců a individuálně i déle, je však vyléčitelná. Předpokladem je důsledné dodržování preventivních pokynů a pravidelné ošetřování. Zásadní je přestat používat vše, co jste na kůži dosud používali, nemýt si obličej mýdlem ani jinými prostředky a snažit se zamezit všem zevním či vnitřním vlivům, které kůži obličeje prokrvují či mohou dráždit. Již to někdy stačí k výraznému zlepšení – mluvíme o tzv. nulové terapii. K dalším praktickým zásadám patří:

- Zamezujte potřísnění okolí úst a obličeje jídlem, pitím, při čistění zubů, podobně i šampony, laky na vlasy.
- Nezasahujte do obličeje, nepokoušejte se pupínky vymačkávat.
- Omezte aktivity, kde dochází ke zvýšení prokrvení kůže – sport, slunění, úklid, sauna, pára, horká koupel; vyhýbejte se horkým pokrmům a nápojům, alkoholu.
- Kromě léků předepsaných lékařem nic zevně na kůži nepoužívejte, lze jen neparfémovaný sypký pudr.

Pokud jste používali zevní kortikoidy, počítejte s tím, že po jejich vysazení se přechodně vyrážka zhorší (tzv. rebound fenomén), neukvapujte se, neexperimentujte a vytrvejte. Léčebně se k ošetření předepisují zklidňující zevní léky ve formě roztoku, zásypu či pasty. Někdy je však zapotřebí léčba vnitřní – nejčastěji se podávají antibiotika s protizánětlivými účinky (*tetracykliny, makrolidy)* nebo metronidazol po dobu několika týdnů.

Prevence

Oblast okolo očí a úst je jednou z nejcitlivějších na lidském těle. I po zhojení má dermatitida sklon se znovu objevit. Stoprocentní prevence sice neexistuje – sklon k této vyrážce trvá, nicméně k základním zásadám patří:

- Nepoužívat kortikoidy do oblasti obličeje (pokud nejsou z jiných důvodů dermatologem předepsány – v tom případě si nechat vysvětlit, jak je správně používat).
- Mycí a kosmetické prostředky volit uvážlivě a používat rozumně, v minimálním množství a paletě – „méně znamená více", nechat si poradit od dermatologa vhodnou dermokosmetiku pro intolerantní pleť – „čím jednodušší, tím lepší".
- Po zhojení není kůže minimálně ještě tři měsíce dostatečně odolná a má zvýšený sklon k podráždění, tedy nadále dodržovat preventivní opatření a kosmetiku zavádět pozvolna a postupně.

© MUDr. Nina Benáková, Ph.D. 2017
Edukační projekt České dermatovenerologické společnosti ČSL JEP
Materiál je chráněn autorskými právy a je určen členům ČDS ČLS JEP pro edukační účely v ordinacích. Není povoleno ho mimo tyto účely dále reprodukovat či jakkoliv rozšiřovat, včetně jeho částí. Pro jakékoliv jiné využití je třeba souhlasu autora a redakce Čs. dermatologie.